

УДК 657.446:336.226.6

ОБҐРУНТУВАННЯ ОБЛКОВИХ ПРОЦЕДУР РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ У ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Прокопішина О. В., к.е.н., доцент, Харківський національний економічний університет ім. Семена Кузнеця

Руденко О. В., Харківський національний економічний університет ім. Семена Кузнеця

Анотація — у статті представлені результати дослідження основних проблем оподаткування та обліку розрахунків з бюджетом на сільськогосподарських підприємствах. Представлено методику відображення розрахунків з бюджетом за єдиним податком четвертої групи у системі рахунків бухгалтерського обліку.

Ключові слова — облік, система оподаткування, сільське господарство, фіксований сільськогосподарський податок.

Для успішного розвитку економіки та підприємництва в Україні важливе значення має розвиток сільського господарства.

Важливість дослідження функціонування сільського господарства як складової господарчого комплексу визначається його місцем у національній економіці, змістом і характером економічних і соціальних функцій. У 2014 р. в цьому секторі було створено майже 12% валової доданої вартості, тут працює близько 17% всього зайнятого населення. Сільське господарство відіграє важливу роль у формуванні темпів економічного зростання. Аграрні виробники забезпечують продовольчу безпеку країни та здійснюють значний внесок до експортних товаропотоків.

Враховуючи сезонність та великий ризик діяльності в галузі сільського господарства, оподаткування підприємств агропромислового комплексу завжди було одним із особливих видів податкових взаємовідносин. А в період значних податкових змін оподаткування їх діяльності набуває ще більшої актуальності.

Особливості системи оподаткування товаровиробників в аграрному секторі

досліджували такі вітчизняні вчені, як: М. Я. Дем'яненко, С. О. Олійник, Т. Ф. Платхій, В. І. Проніна, Я. В. Соколова, Л. Д. Тулуш та ін.

Метою дослідження є розкриття змін в системі оподаткування у сільському господарстві України в період податкових змін, з проведенням оцінки її складових та висвітлення особливостей організації обліку розрахунків з бюджетом за податками та платежами.

Об'єктом дослідження є чинна система оподаткування у сільському господарстві України та облікова інформація в частині розрахунків з бюджетом.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних аспектів формування та функціонування системи оподаткування та обліково-аналітичних процесів в діяльності сільськогосподарських підприємств.

Підприємства та підприємці аграрного сектора економіки ведуть діяльність в особливих умовах. Саме через застосування податкових режимів, які не враховують ці особливості, сільськогосподарська галузь опинилася в критичному фінансовому становищі, оскільки саме податкові форми багато в чому визначають фінансову стратегію державної влади по відношенню до товаровиробників взагалі, в тому числі і до сільськогосподарських [3].

До особливостей оподаткування в сільському господарстві відносяться: можливість перебування на спеціальному режимі оподаткування податком на додану вартість та спрощена система оподаткування у вигляді єдиного податку четвертої групи.

Спрощена система оподаткування, обліку та звітності – особливий механізм

справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів, з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності [1].

Податкова реформа, що була проведена у 2015 році, принесла значну кількість змін до системи оподаткування підприємств України, у тому числі тих, які належать до агропромислового комплексу України. Ці зміни торкнулись і платників фіксованого сільськогосподарського податку.

З 1 січня 2015 року, платники фіксованого сільськогосподарського податку автоматично стають платниками єдиного податку четвертої групи (ЄПСГ).

Отже, з початку 2015 року платниками єдиного податку 4 групи можуть стати аграрії, що мають частку сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний), що дорівнює або перевищує 75%.

Об'єктом оподаткування ЄПСГ є площа сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та/або земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ), що перебуває у власності сільськогосподарського товаровиробника або надана йому у користування, у тому числі на умовах оренди.

Підстава для нарахування єдиного податку четвертої групи є дані державного земельного кадастру та/або дані з державного реєстру речових прав на нерухоме майно.

Ставки єдиного податку 4-ї групи:

1) для ріллі, сіножатей і пасовищ – 0,45%, а для гірських зон і поліських територій, – до 0,27%;

2) для багаторічних насаджень – 0,27%, а для гірських зон і поліських територій, – 0,09%;

3) для земель водного фонду – 1,35%;

4) для ріллі, сінокосів або пасовищ, що знаходяться у власності сільськогосподарських товаровиробників, які спеціалізуються на виробництві (виращуванні), переробці продукції

рослиництва на закритому ґрунті або наданні їм в користування, в тому числі на умовах оренди – 3% [1].

Для обчислення бази оподаткування ЄПСГ необхідно врахувати нормативно-грошову оцінку 1 га землі на поточний рік та коефіцієнт індексації, який визначається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин.

Відображення в обліку розрахунків по нарахуванню, сплаті до бюджету зобов'язань за ЄПСГ та розподіл затрат на конкретний вид сільськогосподарської продукції представлено на табл. 1.

Таблиця 1

Відображення операцій в бухгалтерському обліку по нарахуванню та сплаті зобов'язань за ЄПСГ

Господарські операції по розрахунках з бюджетом за ЄПСГ	Дт	Кт
Ведення обліку на загальних засадах (використання рахунків класу 9 «Витрати діяльності»)		
1. Нараховано ЄПСГ	911	641
2. Відображено суму сплаченого ЄПСГ до бюджету	641	311
3. Віднесено витрати за ЄПСГ до складу собівартості виробництва продукції рослинництва	231	911
Ведення обліку за спрощеною системою (використання рахунків класу 8 «Витрати за елементами»)		
1. Нараховано ЄПСГ	84	641
2. Відображено суму сплаченого ЄПСГ до бюджету	641	311
3. Віднесено витрати за ЄПСГ до складу собівартості виробництва продукції рослинництва	231	84
Ведення обліку на загальних засадах (використання рахунків класу 8 «Витрати за елементами» та класу 9 «Витрати діяльності»)		
1. Нараховано ЄПСГ	84	641
2. Включено нараховану суму ЄПСГ до складу загальновиробничих витрат	911	84
3. Відображено суму сплаченого ЄПСГ до бюджету	641	311
4. Віднесено витрати за ЄПСГ до складу собівартості виробництва продукції рослинництва	231	911

Незалежно від обраної системи обліку, яка створює вплив на порядок відображення в

обліку господарських операцій з нарахування та сплати ЄПСГ до бюджету, в кінцевому випадку витрати за даним податком потрапляють до складу витрат виробництва продукції рослинництва в сільському господарстві [2].

Податковим кодексом визначено сплату ЄПСГ раз на квартал, але після внесення відповідних коректив податковими органами рекомендовано сплачувати даний податок щомісяця, як це було під час дії ФСП. Щодо розподілу річної суми ЄПСГ по кварталах, то так як і при оподаткуванні ФСП квартальні суми визначаються відповідно до встановлених відсотків: I та II квартал по 10% кожний; III квартал – 50%; IV квартал – 30%. Зрозуміло, що місячний платіж ЄПСГ визначається як третя частина визначеної суми податку відповідного кварталу [1].

Склад звітності зі сплати ЄПСГ включає такі форми:

- 1) податкова декларація платника єдиного податку четвертої групи;
- 2) розрахунок частки сільськогосподарського товаровиробництва;
- 3) відомості про наявність земельних ділянок.

Напрямок реформування механізмів оподаткування сільського господарства, що полягає у скороченні державної підтримки через скасування ФСП та внесення змін до оподаткування ПДВ, є неминучим, проте надто рішуче скорочення пільг може призвести до значних втрат, зниження виробництва продукції, збільшення кількості збиткових підприємств, особливо серед товаровиробників невеликого розміру.

При реформуванні оподаткування сільськогосподарських підприємств значна увага має бути приділена протидії погіршенню фінансових результатів сільськогосподарських підприємств, зокрема через вдосконалення механізму бюджетних дотацій. Також повинен бути налагоджений контроль за цільовим використанням коштів державної підтримки.

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI.

2. Плахтій Т. Ф. Податковий облік фіксованого сільськогосподарського податку в підприємствах АПК : наук видання/ Т. Ф. Плахтій // Економіка АПК : міжнародний науково-виробничий журнал. - 2009. - №4. - С. 100 - 105.

3. Тулуш Л. Д. Оподаткування сільськогосподарських товаровиробників: стан та перспективи розвитку [Текст] : [посібник] / Л. Д. Тулуш [и др.] ; Інститут розвитку аграрних ринків. - К. : [б.в.] ; Л. : Українські технології, 2009. - 295 с.

Автори

Прокопшина Олена Вікторівна, к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Email: elena_prokopishin@mail.ru

Руденко Ольга Вікторівна, студентка 2 року навчання за освітнім ступенем «магістр» факультету «Консалтинг і міжнародний бізнес» ХНЕУ ім. С. Кузнеця
Email: Rudenchik92@mail.ru

Тези доповіді надійшли 1 лютого 2016 року.

Опубліковано в авторській редакції.

Список використаної літератури